

Yang định

Ông mặt trời mệt mỏi leo lên đến gần đỉnh đầu, thỉnh thoảng vén mây nhìn xuống trần gian để lộ một mảnh trời xanh ngắt. Từng đám mây trắng bông bênh đuổi theo nhau từ phía Tây kéo về phía Đông mãi không dứt. Những ngày đầu mùa mưa Tây Nguyên không khí vô cùng khó chịu.

Trên rẫy, đôi vợ chồng trẻ vẫn miệt mài làm việc. Người chồng ngoài hai mươi tuổi, cánh tay dài rắn chắc, bắp tay cuộn cuộn như dây cóc cột gổ cho voi kéo, vung cuốc lên loang loáng đánh bật từng gốc cây khô bám sâu trong lòng đất. Người vợ bằng tuổi chồng, bụng to như úp thêm cái nổi phía trong, khuôn mặt tròn phúc hậu, tóc quấn tự

nhiên bỗng bênh lượn sóng, ngời nhật từng khúc cây khô chồng vừa cuốc xếp lại thành đống. Trên gương mặt hai người mồ hôi chảy thành dòng. Đám rẫy của họ đã cào sạch cỏ chỉ chờ thêm cơn mưa nữa sẽ gieo hạt.

Người vợ hình như hơi nhăn mặt, hai tay ôm bụng rồi từ từ đứng dậy, đi lại lều canh, lấy gùi khoác lên vai, chầm chậm đi xuống suối. Người chồng vẫn cắm cúi tiếp tục vun cuốc lên đánh bật các gốc khô lấy thêm đất, chuẩn bị gieo trồng, không chú ý gì đến xung quanh.

- Đoàn! Đoàn!

Một tia sáng xanh lét từ trên trời cắm thẳng xuống đỉnh núi, kèm theo đó là tiếng nổ ngân dài, cây cối ngã nghiêng và gió ào lên dữ dội.

- Oa, oa, oa!

Bỗng dưới suối vọng lên tiếng trẻ khóc, người đàn ông đang làm trên rẫy quăng ngay cuốc, quì xuống đất, ngửa mặt lên trời hét âm lên:

- Cảm ơn Yang¹ đã cho con làm ama². Tôi được làm ama rồi, tôi được làm ama rồi!

¹Yang, Giàng hay Yàng là cách gọi ông trời hay những vị thần của các dân tộc sống ở vùng Tây Nguyên.

²Bố, tiếng dân tộc Ê Đê. Các chú thích về danh xưng về sau đều là từ tiếng Ê Đê.

Anh ta như bị ma đuổi, bật dậy lao nhanh xuống suối, vấp ngã, lại chồm dậy chạy, nhảy như bay xuống lòng suối kêu toáng lên:

- Con gái hay con trai? Con gái hay con trai?

- Con... con gái!

Người mẹ trẻ ánh mắt long lanh, miệng mỉm cười, khuôn mặt rạng ngời hạnh phúc, ngồi trên hòn đá đang tạt nước suối trong vắt tắm cho đứa con vừa sinh, giả bộ ấp úng trả lời. Người chồng nhảy lên hòn đá vợ đang ngồi nhìn con rồi kêu lên:

- Ta có con gái rồi, có con gái rồi! H'Le Na! Con gái ta!

Người chồng reo lên vui mừng rồi chạy ngược dòng suối về phía thượng nguồn, nơi có rừng già xanh thẫm như được Yang gọi. Đôi vợ chồng trẻ khi mới về ở với nhau đã thỏa thuận: Nếu sinh con gái thì chồng đặt tên, còn sinh con trai thì ngược lại. Anh chồng nghĩ tròn một mùa rẫy vẫn chưa tìm được một cái tên nào thật hoàn mỹ để đặt cho con, hôm nay bất chợt cái tên lóe lên trong đầu và thành tên luôn trên miệng như được Yang ban cho. Mừng có con, mừng hơn nữa khi tìm được cho con một cái tên lạ, anh ta chạy như người phát điên,

ngược suối lên phía rừng già. Một lát sau người chồng chạy về, trên tay cầm một củ cây trông qua như củ riềng, đặt vào tay người vợ. Trao con cho chồng ẵm, cô vợ rửa củ cây đó, ngồi ăn ngon lành. Người chồng ẵm con lên chồi ngồi đợi, còn cô vợ dầm mình vào dòng nước suối tắm rửa, mặc dù vừa mới sinh xong.

Thật lạ kì, trẻ mới sinh ra đã được tắm lần đầu tiên trong dòng nước suối từ rừng đại ngàn chảy ra. Còn lạ hơn khi chứng kiến người phụ nữ vừa sinh xong đã lội xuống suối tắm. Vì sao người phụ nữ này làm được như vậy? Họ không sợ đau ốm ư? Hay họ có bí quyết gì được Yang ban cho? Điều này lạ với người xứ khác chứ với người dân nơi đây thì bình thường. Trẻ con nào mới sinh ra cũng vậy thôi, tất cả bắt đầu từ câu chuyện được lưu truyền trong buôn...

Ngày xưa ngày xưa, cái ngày lâu như khi có ngọn núi dòng sông, atun³ kể rằng: Vào buổi chiều mùa khô năm ấy, con voi nhà amí⁴ H'Rim sắp có em bé nên được thả vào rừng. Amí H'Rim lặng lẽ đi theo sau với ý nghĩ có thể giúp được gì đó cho voi khi sinh. Vào trong rừng, con voi đau để dùng vòi quấn

³Bà.

⁴Mẹ.